

ВИСНОВОК

рецензента

кандидата філологічних наук, доцента,
завідувача кафедри германських мов і міжкультурної комунікації
факультету іноземної філології УДУ імені Михайла Драгоманова

Блинової Ірини Анатоліївни

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації **Плюти Наталії Леонідівни**
на тему «**Специфіка мовлення адресанта-ретранслятора в сучасному
англомовному політичному дискурсі**»,
поданої на здобуття ступеня вищої освіти
доктора філософії зі спеціальності 035 Філологія

Дисертацію присвячено дослідженню специфіки мовлення адресанта-ретранслятора в сучасному англомовному політичному дискурсі на матеріалі мовлення пресекретарів Білого дому США під час проведення ними пресбрифінгів. Дослідження сфокусоване на вивченні впливу статусно-рольових обмежень, обставин, комунікативної ситуації та індивідуально-особистісних рис мовця на особливості мовлення пресекретаря Білого дому США.

Актуальність теми дисертаційної роботи зумовлена недостатнім рівнем вивченості мовлення політиків, які є представниками та службовцями політичних інститутів. У більшості сучасних наукових праць, присвячених аналізу політичного дискурсу, основну увагу приділено мовленню політичних лідерів і перших осіб державних установ, тоді як комунікативна діяльність представників інституційного рівня, зокрема пресекретарів, залишається поза належною дослідницькою увагою.

Наукова новизна отриманих результатів пов'язана з тим, що вперше проаналізовано мовлення пресекретарів Білого дому США як учасників інституційного політичного дискурсу, який відбувається в рамках пресбрифінгів, та отримано такі результати:

1. Показано, що вибір пресекретарями комунікативних стратегій, тактик і прийомів визначається, перш за все, інституційним тиском, статусно-рольовими обмеженнями та політичною доцільністю.

2. Встановлено, що ключову роль у репрезентації індивідуальної мовної особистості пресекретаря відіграють особові займенники I, WE, YOU, THEY, дейктик PRESIDENT, а також дієслівні конструкції із займенником I. Відзначено, що частотний розподіл дейктиків I і PRESIDENT близький до рівномірного.

3. Експериментально доведено, що стиль мовлення визначається перш за все особистісними рисами мовця.

4. Вперше експериментально обґрунтовано, що мінімальний розмір корпусу, який забезпечує надійну репрезентативність результатів, повинен бути не меншим за 200 тисяч токенів.

5. Продемонстровано, що на мовлення індивідуальної мовної особистості вирішальний вплив можуть мати умови здійснення комунікації.

6. Доведено, що розмір підвбірок корпусу та способи їх формування практично не впливають на точність визначення частоти слововживань.

Мета і завдання дослідження, сформульовані авторкою, є вагомими з наукового погляду, а їхня послідовна реалізація забезпечує комплексне й всебічне висвітлення обраної проблематики. Аналіз наукової літератури, присвяченої дослідженню параметрів інституційного політичного дискурсу, засвідчив відсутність у сучасній лінгвістичній науці єдиного підходу до тлумачення низки термінів, що використовуються для характеристики політичного дискурсу. Дисертанткою опрацьовано значний обсяг наукової літератури, зокрема 108 праць зарубіжних авторів, що стосуються різних аспектів вивчення дискурсу та методів статистичного опрацювання результатів експериментальних досліджень.

Слід відзначити повноту і багатоплановість *джерельної бази*, використаної авторкою для дослідження мовлення пресекретарів Білого дому та президентів США під час проведення ними пресбрифінгів і пресконференцій відповідно. Значний обсяг і репрезентативність фактичного матеріалу свідчать про ґрунтовність проведеного дослідження, логічність інтерпретації результатів та високий рівень опрацювання масиву емпіричного матеріалу. Зокрема, для аналізу мовлення пресекретарів було сформовано десять текстових корпусів загальним обсягом 2 647 298 слів.

До *переваг* дисертаційної роботи відносяться:

1. Чітка логіка дослідження: мовна особистість пресекретаря аналізується у двох вимірах: поліперсонологійному та однопersoнологійному.

2. Наявність таблиць і графіків, які значно розширюють і структурують викладену в тексті інформацію, а також поглиблюють аналіз предмета дослідження.

3. У повному обсязі використані можливості статистичного методу обробки експериментальних даних, включаючи оцінку довірчих інтервалів.

4. Методологічна база дослідження включає як загальнонаукові, так і лінгвістичні методи дослідження, у тому числі: лінгвістично орієнтовані підходи, психологічно орієнтовані підходи, соціолінгвістичні підходи.

5. Широке використання кількісних методів аналізу мовлення дозволило отримати надійні, достатньо репрезентативні результати.

6. Теоретичне обґрунтування висновків авторки враховує концепції, дефініції і висновки відомих науковців.

Список публікацій авторки за темою дисертації (9), презентація основних положень роботи у доповідях на конференціях (5) засвідчують достатню апробацію основних положень дисертації.

Практичне значення одержаних результатів сприятиме поглибленню теоретичних знань щодо особливостей англomовного політичного дискурсу, статусно-рольових відносин його учасників та специфіки їхнього мовлення. Крім того, результати дослідження можуть бути використані у ході планування та здійснення зв'язків з громадськістю, державними політичними інститутами, а також при викладанні дисциплін, пов'язаних з дискурсологією та комунікаціями.

Відзначаючи актуальність і перспективність дослідження дисертантки Плюти Н. Л., вважаємо за доцільне висловити такі *міркування та рекомендації*:

1. У підрозділі 3.2 «Порівняльний аналіз комунікативних стратегій і тактик у мовленні президентів США та пресекретарів Білого дому» дисертантка не взяла до уваги поняття «комунікативний прийом», що, на наш розсуд, полегшило б сприйняття запропонованої класифікації та виокремлення комунікативних тактик у мовленні учасників політичного дискурсу, а також визначення критеріїв віднесення окремих мовленнєвих явищ до відповідної категорії.

2. Авторка визначає пресбрифінг як жанр політичного дискурсу (стор. 84; підрозділ 3.1). На нашу думку, доцільно було б окреслити основні характеристики та специфічні ознаки цього жанру, які відрізняють пресбрифінг від інших жанрів політичного дискурсу.

3. Необхідним видається надання більш детальних пояснень або додаткових прикладів при час аналізу текстового матеріалу. Наприклад, авторка зазначає: «Значно рідше порівняно з президентами займенник I пресекретарі використовують з метою спонукання адресатів. Так, пресекретар А. Флейшер під час проведення брифінгу від 24.01.2001 р. отримав питання», на яке була надана відповідь (стор. 111). Варто було б уточнити роль дієслова *urge* у висловлюванні "*I urge you to pay some attention there in the future*" з відповіді А. Флейшера, оскільки саме воно, у поєднанні із займенником *I*, забезпечує реалізацію комунікативної тактики спонукання. Це сприяло б більш аргументованому обґрунтуванню наведеного прикладу та точнішій інтерпретації мовних засобів. Доцільно було б навести приклад

